

Київський інститут банківської справи

**Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

**«Фінансово-економічна
система України в умовах
сучасних глобальних
викликів»**

УДК 336.02

Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції: Фінансово-економічна система України в умовах сучасних глобальних викликів. – Київ, 23 травня 2018 року / За редакцією професора В.М.Фурмана. – Київський інститут банківської справи, 2018. – 201 с.

У збірнику представлені тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Фінансово-економічна система України в умовах сучасних глобальних викликів», що відбулася 23 травня 2018 року в Київському інституті банківської справи. Матеріали присвячені аналізу соціально-економічних та фінансових проблем сучасної України; питанням розвитку та функціонування в країні фінансової, банківської, кредитної систем, управлінню грошовими потоками та страхуванню; аналізу особливостей обліку, оподаткування та контролю в умовах глобальної економіки.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії: **Фурман В.М.** – д. е. н, професор.

Члени редакційної колегії: **Тутік Л.І.** – проректор Київського інституту банківської справи; **Арсенко А.Г.** – к. іст. н., вчений секретар Київського інституту банківської справи, п. н. с. Інституту соціології НАН України; **Буткалюк В.О.** – к. с. н., начальник відділу підготовки магістрів Київського інституту банківської справи.

Рекомендовано до друку Вченою радою Київського інституту банківської справи, протокол №3 від 20.06.2018 р.

<i>Пластун О.Л., Макаренко І.О., Сльнікова Ю.В.</i> ПОСИЛЕННЯ КОНЦЕНТРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ ЯК ПРИЧИНА ЙОГО ДЕГРАДАЦІЇ	132
<i>Пилипенко О.В.</i> ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ ЯК ФІНАНСОВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	135
<i>Писаренко Н.В.</i> НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АКТУАЛЬНИХ РОЗРАХУНКІВ В АГРАРНОМУ СТРАХУВАННІ	138
<i>Портна О.В.</i> ФУНКЦІОНУВАННЯ СУКУПНОГО ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ ТА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	142
<i>Семенюк І.В.</i> РИНОК СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ УКРАЇНИ	146
<i>Скидан М.І.</i> ПІДСИСТЕМА «ОПЕРАЦІЙНИЙ ДЕНЬ БАНКУ» ЯК ОСНОВА СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	148
<i>Слівінський В.В.</i> ЗМІНА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПІД ВПЛИВОМ ПОДАТКУ НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ.....	150
<i>Смакота В.В.</i> СОЦІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	152
<i>Собко І.В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ.....	157
<i>Стефуріна О.О.</i> РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	160
<i>Сухоносова В.В.</i> ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БАНКІВ ТА ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	162
<i>Тимошенко О.В.</i> СИСТЕМНА КРИЗА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ АБО КІНЕЦЬ "БУРЖУАЗНОГО СПОСОБУ ВИРОБНИЦТВА".....	165
<i>Тищенко О.П.</i> РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ПОСТКРИЗОВОГО ВІДНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	167

3. Попович, А., Булкин, И. (s.a.). *Так как же нам быть с наукой?* Retrieved from:

<http://www.nas.gov.ua/UA/news/Pages/contents.aspx?ffn1=ID&fft1=Eq&ffv1=2787>.

4. *Проблеми популяризації науки в Україні: думки науковців* (s.a.). Retrieved from:

http://ratinggroup.ua/research/ukraine/problemu_populyarizacii_nauki_v_ukraine_mysli_uchenyh.html.

5. Сененко, А. (2015). Є інші статті витрат, на яких можна зекономити. *День*, 225 (9 груд.).

6. Учені Національної академії наук здатні розв'язувати найгостріші державні проблеми (2015). *Світ*, 15–16 (859–560), 1-3.

7. Яцків, Я. (2016). Слово про втіху та розпач. Академік Ярослав Яцків – про те, що може зупинити деградацію науки. *День*. 2 (12 січ.). Retrieved from: <https://day.kyiv.ua/ru/library/books/marshrut-no1-vipusk-58-shlyahetniy-svit>.

8. *How much does your country invest in R&D?* (s.a.). Retrieved from: <http://uis.unesco.org/apps/visualisations/research-and-development-spending>.

Пластун О.Л.,

*доктор економічних наук, професор кафедри міжнародної економіки
ННІ БТ «УАБС» Сумського державного університету, м. Суми*

Макаренко І.О.,

*кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку та
оподаткування ННІ БТ «УАБС» Сумського державного університету, м. Суми*

Сльнікова Ю.В.,

*кандидат економічних наук, асистент кафедри бухгалтерського обліку та
оподаткування ННІ БТ «УАБС» Сумського державного університету, м. Суми*

ПОСИЛЕННЯ КОНЦЕНТРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ ЯК ПРИЧИНА ЙОГО ДЕГРАДАЦІЇ³

Розвиток національного фондового ринку відбувається на тлі складних економіко-політичних умов. Наслідки світової фінансової кризи 2007-2009 рр. з обумовили траєкторію його розвитку у 2008-2010 рр. Слабкі зусилля щодо посткризового відновлення динаміки операцій на фондовому ринку у 2011-2012 рр. не мали значного результату – навпаки наприкінці 2012 р. Україна визнана другою країною після Кіпру з найбільшими темпами його падіння.

Причинами деградації ринку у 2013-2015 рр. стало безпрецедентне поєднання ряду криз (банківської, платіжної, економічної, боргової,

³ Матеріал підготовлено в рамках НДР «Моделювання та прогнозування поведінки фінансових ринків як інформаційний базис забезпечення фінансової стійкості та безпеки держави» № державної реєстрації 0117U003936

політичної) та складної геополітичної і військової ситуації. У 2016-2017 рр. значимість фондового ринку України в процесах акумуляції, розподілу, перерозподілу та спрямування інвестиційних ресурсів для фінансування економіки та її реального сектору зведена до нуля. Однією з базових передумов такого стану ринку було різке зниження конкуренції на ньому та відповідне посилення концентраційних процесів. З цією метою проведено досліджено причин, ходу та наслідків реалізації концентраційних процесів на фондовому ринку України.

Дослідження проводилося на основі даних про обсяги торгів на фондовому ринку України в розрізі ключових емітентів, отриманих з сайту Української біржі (<http://www.ux.ua/>) за період 2010 – 2017 рр. Обрання такого періоду дослідження ґрунтується на необхідності чіткої ідентифікації періоду різкої деградації ринку, а також обмеженістю наявних даних для аналізу. В якості порогового значення для відбору емітентів було обрано їх частку в загальному обсязі торгів, що дорівнює 1%. Фокус на екстремальних точках у розвитку фондового ринку та концентраційних процесів на ньому, а не лише на аналізі динаміки його операцій, дозволив сконцентруватися на даних 2011 та 2017 років. Відповідно до переліку досліджуваних емітентів потрапили ті, що генерували більше 1% від обсягу торгів в 2011 або 2017 роках.

Для аналізу концентраційних процесів на фондовому ринку використовувався методологічний підхід запропонований Р. Г. Майнхардом та іншими науковцями у 2017, що полягає у застосуванні комплексу методів та технік статистичного аналізу [3]. Були використані як традиційні підходи (Індекси Хіршмана та Лернера, концентрації та ентропії, коефіцієнт Джині та крива Лоренца тощо), так і ряд нових технік (регресійний аналіз з фіктивними змінними, непараметричні тести Крускала-Волліса). Узагальнені результати аналізу представлені в таблиці 1.

Як свідчать результати проведеного аналізу концентраційні процеси на фондовому ринку України за аналізований період радикально активізувалися. Його і раніше важко було назвати вільно конкурентним, втім за період 2010-2017 роки за рівнем концентрації ринок можна охарактеризувати як олігополію. Такому типу ринкового середовища притаманний поділ часток ринку серед обмеженої кількості емітентів. Це зумовлює таку ринкову ситуацію, у якій інвестор, що бажає вкласти кошти в ліквідні акції обмежений переліком із 3-4 позицій. Така ситуація унеможливує формування диверсифікованого

інвестиційного портфеля та зводить нанівець саму ідею інвестування на фондовому ринку України.

Таблиця 1

Узагальнення результатів аналізу індексів концентрації фондового ринку України (станом на кінець 2011 та 2017 роки)

Показник	2011 рік	2017 рік
Індекс концентрації (CR1)	домінуючі фірми	обмежена олігополія
Індекс концентрації (CR4)	домінуючі фірми	обмежена олігополія
Індекс Херфіндаля-Хіршмана (HHI)	низький рівень концентрації	високий рівень концентрації
Індекс Розенблюта	низький рівень концентрації	високий рівень концентрації
Індекс галузевої концентрації (CCI)	низький рівень концентрації	високий рівень концентрації
Індекс ентропії	низький рівень невизначеності, а отже, висока ймовірність формування монополії чи олігополії	
Коефіцієнт Джині	високий рівень концентрації	
Крива Лоренца	незначна нерівність на ринку	значна нерівність на ринку

Таким чином можемо дійти висновку про підтвердження високого рівня концентраційних процесів на фондовому ринку України як основної причини його деградації, що супроводжується різним падінням рівня конкуренції на ньому та потребує перегляду до його регулювання.

Зокрема, серед рекомендацій щодо удосконалення Програми розвитку фондового ринку України на 2015-2017 рр. [2] та Закону України «Про державне регулювання ринків цінних паперів» [1] варто назвати сприяння розбудови конкурентного середовища фондового ринку, активізацію виявлення порушень конкурентної поведінки з боку емітентів, формування ефективної ринкової інфраструктури, зокрема клірингової, розрахункової, депозитарної та інформаційно-технологічної.

Ці рекомендації спрямовані на зниження рівня концентрації на фондовому ринку, формування сприятливого інвестиційного клімату на ньому та умов для диверсифікації інвестиційних портфелів, захисту інтересів інвесторів та зменшенню системного ризику.

Формування конкурентних, прозорих та чесних умов функціонування фондового ринку є запорукою відновлення його функцій з забезпеченням інвестиційними ресурсами економіки України.

Список використаних джерел:

1. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні N 475/96-ВР від 30.10.96. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр/conv>
2. Програма розвитку фондового ринку України на 2015-2017 роки «Європейський вибір – нові можливості для прогресу та зростання» від 14.09.2014 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/NT1039.html
3. Mynhardt, R.H., Plastun, A. and Makarenko, I. (2017). Competitiveness Of The Ukrainian Audit Market. Risk governance & control: financial markets & institutions, 7(2, 1), 177-193.

*Пилипенко О.В.,
студентка Київського інституту банківської справи, м.Київ*

ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ ЯК ФІНАНСОВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Для розвитку економіки країни в умовах, що склалися після світової фінансової кризи, важливе значення має аналіз формування та функціонування ресурсів банківських установ. На сьогоднішній день раціональний розподіл фінансових ресурсів шляхом акумулювання тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання й населення, а також їх спрямування в кредитно-інвестиційний процес є однією з основних та важливих функцій банківської системи.

Зміст депозитної політики проявляється у забезпеченні фінансової стабільності та стійкості банку, рентабельності, ліквідності, надійності, адекватності процесів її формування і реалізації потреб клієнтів. До переліку основних завдань депозитної політики вітчизняних банківських установ необхідно віднести: підтримку достатнього рівня ліквідності; поєднання різноманітних видів депозитів; забезпечення взаємозв'язку та взаємоузгодженості між депозитними та кредитними операціями щодо їх обсягів та термінів; активізацію роботи по впровадженню нових та підвищенню якості існуючих банківських послуг; дотримання високих стандартів культури обслуговування клієнтів [1, с. 99].